

RE:VIDÉK

BME Építésztechnológiai Kar, Lakóépítészeti
Tanszék, Kísérleti moduláris építészet szekció

Czap Timea – Faur Csenge – Szalai Csenge

Konzulens: Dankó Zsófia DLA

- I. Absztrakt
- II. Bevezetés, motiváció, tendenciák
- III. Kutatási eredmények elemzése
- IV. Vidék- és településfejlesztés
 - II.1. Jelenlegi helyzet
 - II.2. Tervezési terület bemutatása
 - II.3. „Új lakhatási forma”
- V. Lakásállomány elemzése
- VI. Fenntarthatóság
- VII. Modularitás és hosszú távú használat
 - V.1. Adaptálhatóság jelentősége
 - V.2. Modularitás, mint eszköz
- VIII. Katalógus bemutatása
- IX. Konklúzió
- X. Források
- XI. Katalógus oldalak

I. Absztrakt

Évek óta látványosan erősödő tendencia lakhatás körében a rurális területek újra felértékelődése, a slow-life, mint életstílus tudatos választása. A városhoz távolabbról való kapcsolódás a vidéki élet előnyeivel. Mindennek egy fenntartható, megvalósítható, és élhető módján.

Ez a trend évek óta világszerte jelen van, míg hazánkban lassan kezdi bevenni magát a köztudatba. Érdekes, hogy bár rendelkezünk az adott igényeket kielégítő lakásállománnyal, mégis gyakran hajlamosak vagyunk ezt elfeledni, alábecsülni értékeit.

A covid hatására sok emberben erősödött az igény és megnőtt az érdeklődés a vidéki lakhatás iránt. Viszont mindezt úgy, hogy közben elérhető közelségben maradjon a városok adta infrastrukturális, szociális, kulturális lehetőségek tárháza. Éppen ezért dolgozatunkban olyan területek vizsgálatát helyezük kilátásba, ahol ezen adottságok rendelkezésünkre állnak.

Szintén a karantén időszaka alatt bizonyosodott be, hogy a távmunka már a technika fejlődésével egy hatékony alternatíva, amely sok ember számára teszi lehetővé, hogy elhagyja a városokat, és peremterületekre költözhessen.

Ezekkel a lehetőségekkel nem vagyunk már úgy helyhez kötve, ahogy korábban. A lakhelyünk, a munkahelyünk és a szociális életünk egy sokkal rugalmasabb, mobilisabb

kapcsolatban áll egymással. Ez az igény és új gondolkodás sok frissdiplomásban, fiatal szülőben is felveti egy új fajta lakhatás gondolatát.

Dolgozatunk célja tehát egy olyan toolkit létrehozása, amelynek segítségével a meglévő lakásállomány mobilis átalakítása és használatba vétele lehetővé válik, és egy olyan lakhatási rendszer kiépítése fiatalok számára vidéken, amely képes versenyt tartani a külföldi tendenciákkal, ahol egyszerre élvezhető a vidéki élet és a városi lehetőségek minden pozitívuma.

II. Motiváció, tendenciák

Mint hamarosan pályakezdő egyetemisták mindhárman azt vettük észre magunkon, hogy ha nem is közvetlenül diploma után, de a közeljövőben vidékről szeretnénk dolgozni, ott képzeljük el hosszú távon az életünket. És úgy gondoljuk, hogy ezzel nem is vagyunk egyedül – kifejezett tendencia mutatható ki, amit a környezetvédelmi irányelvek terjedése, pszichológiai hatások, home office pozitív hozadékai mind-mind támogatnak. A jelenlegi visszavándorlás nagyobb részben a budapesti agglomerációra hat, de egyértelműen jelen van legalább az igény a még inkább vidékiesebb, természethez közelebbi környezetben való letelepedésre.

A személyes érdeklődésünkön túl volt alkalmunk egy korábbi TDK kutatás alkalmával az építészeti fenntarthatósággal foglalkozni. Kutatásunk során kialakult elvünket - miszerint gyakran gépészeti és elektronikai megoldások helyett egyszerűbb és gazdaságosabb visszatérni a hagyományos, alapvető fizikai törvényeken alapuló megoldásokhoz – szerettük volna ebben a tervben is megtartani és továbbvinni. És úgy gondoljuk, ez nem csupán építészeti gyakorlat szintjén értékes elv, hanem egyfajta életmód meghatározása szempontjából is. A vidéki élet, lokális élelmiszerek és termékek vásárlása, akár részben önfenntartó gazdálkodás jó alternatívát nyújthat egy erre nyitott rétegnek, akik ezáltal kisebb ökológiai lábnyommal képesek élni. A teljes társadalom számára nem tartjuk fenntarthatónak sem gazdasági, sem szociális szempontból, de szükségesnek tartjuk az eltűnőben lévő társadalmi réteg visszaállítását, fejlesztését.

A természeti környezetnek bizonyítottan stresszcsökkentő hatása van, mind fiziológiai, mind pszichológiai szempontból. Sokan választják a külvárosi vagy agglomerációs területeket otthonként, mint kompromisszum, hogy ez a természeti közelség meglegyen, de a városi infrastruktúra is elérhető maradjon. Azonban az ingázás nélkül, ennek negatív hatásai is csökkennek, valamint a lehetőségek is szélesednek az otthon választás szempontjából.

A slow-life tendenciák, vidékre költözés, az izoláltabb, fenntarthatóbb élet iránti érdeklődés egyre nő, mind világszerte, mind itthon kimutatható módon, leginkább fiatalok között.

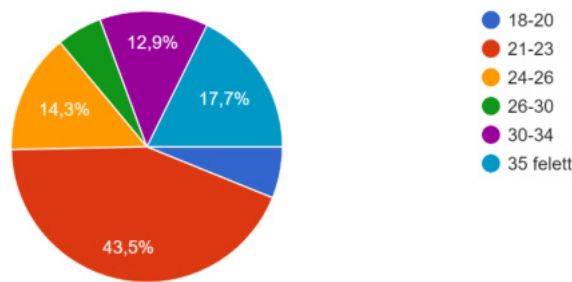
Magyar példák

II. Kutatási eredmények elemzése

A dolgozatunk megírásához mindenképp szerettünk volna egy közvélemény kutatást tartani, amelyben visszajelzést kapunk arról, hogy mennyire látjuk reálisan az egyetemisták, illetve a pályájuk első felében járók jelenlegi igényeit, trendjeit. Egy pár kérdésből álló kérdőív összeállításával próbáltuk alátámasztani a kutatásunk valóságát. Ennek eredménye nagyrészt visszatükrözte azt, amit vártunk, néhol pedig meglepő százalékos arányok születtek.

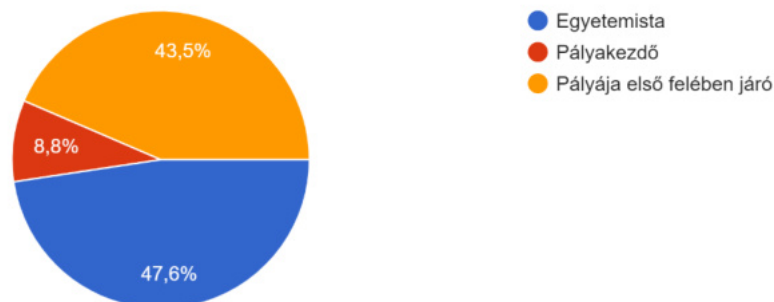
Hány éves vagy?

147 válasz

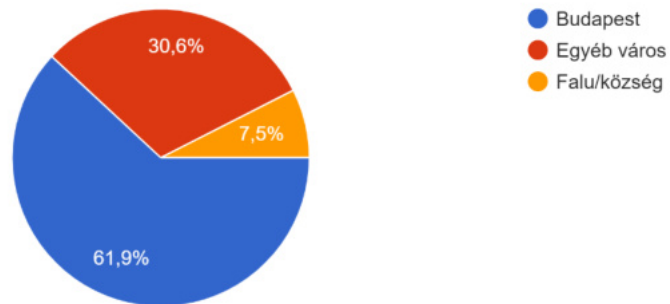
Melyik csoportba tartozol?

147 válasz

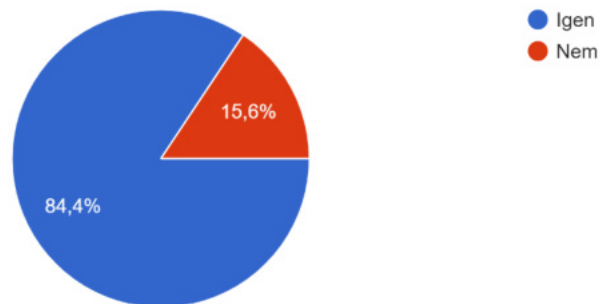
Hol laksz?

147 válasz

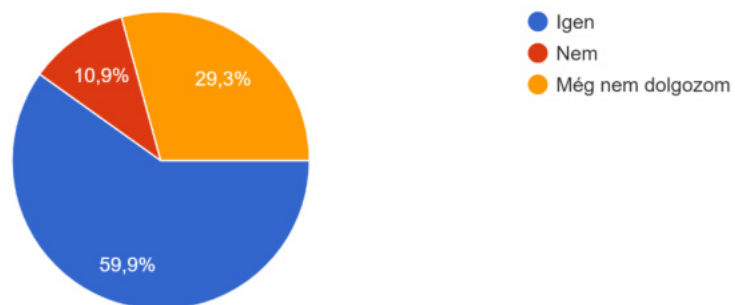
Elégedett vagy a lakhatásoddal?

147 válasz

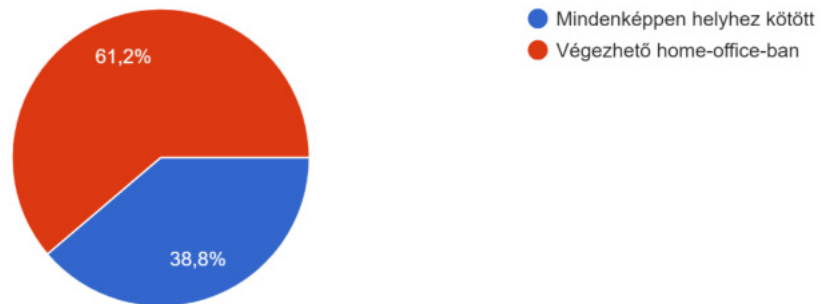
Elégedett vagy a munkaviszonyoddal?

147 válasz

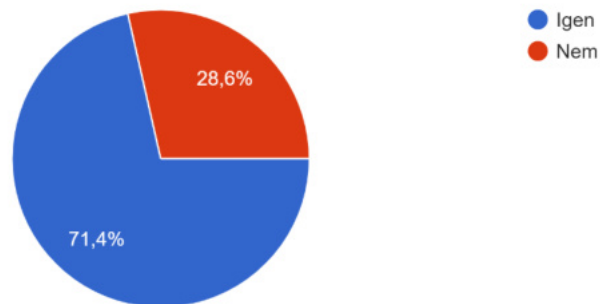
Milyen típusú munkavégzésre van lehetőség a pályádon belül?

147 válasz

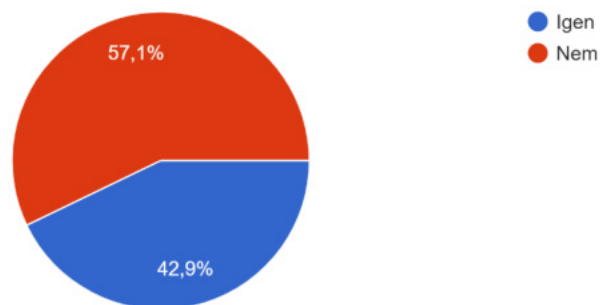
Szívesen dolgoznál vidéken vagy vidékről home-office-ban?

147 válasz

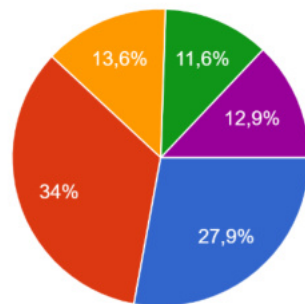
Szívesen összeköltöznél néhány ismerőssel, barátal egy házban?

147 válasz

Hol képzeled el az életed 5-10 év távlatában?

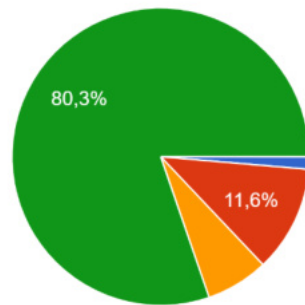
147 válasz

- Budapest
- Budapest agglomerációjában
- Vidéki nagyvárosban
- Vidéki nagyváros agglomerációjában
- Vidéken, egy kisebb településen

Hosszú távon milyen típusú otthonban élnél szívesen?

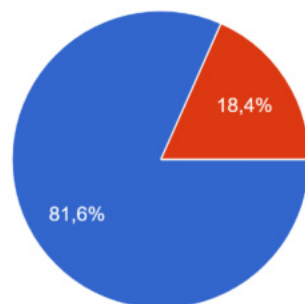
147 válasz

- Panel
- Társasház
- Családi ház
- Családi ház kerttel

Szívesen költöznél egy meglévő vidéki házba, ha azt az igényeidnek megfelelően átalakítanák, felújítanák?

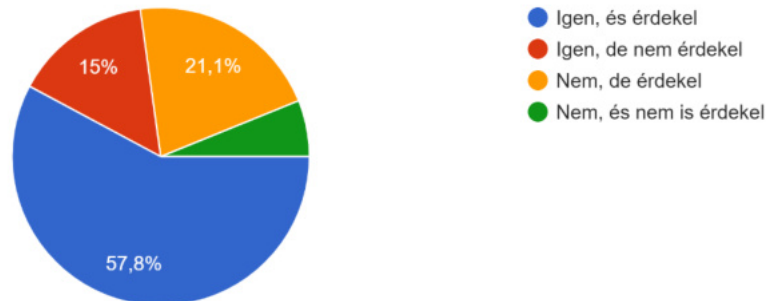
147 válasz

- Igen
- Nem

Hallottál már a slow-life tendenciáról? (Kiszakadás a mindennapi rohanásból, a nagyvárosi nyüzsgésből, áttérés egy lassabb, nyugodtabb, természetközelibb életmódra).

147 válasz

A válaszokból jól látszik, hogy a válaszadók többsége előreláthatólag 5-10 éven belül inkább a fővároson kívül telepedne le. Viszont a jelenleg Budapesten élők 64%-a a jövőben is itt képzei el az életét.

A megkérdezett 147 ember közül 128 családi házban vagy kertes házban élne hosszú távon. Közülük 110-en költöznének olyan vidéki házba, amit igényeik szerint átalakítanának.

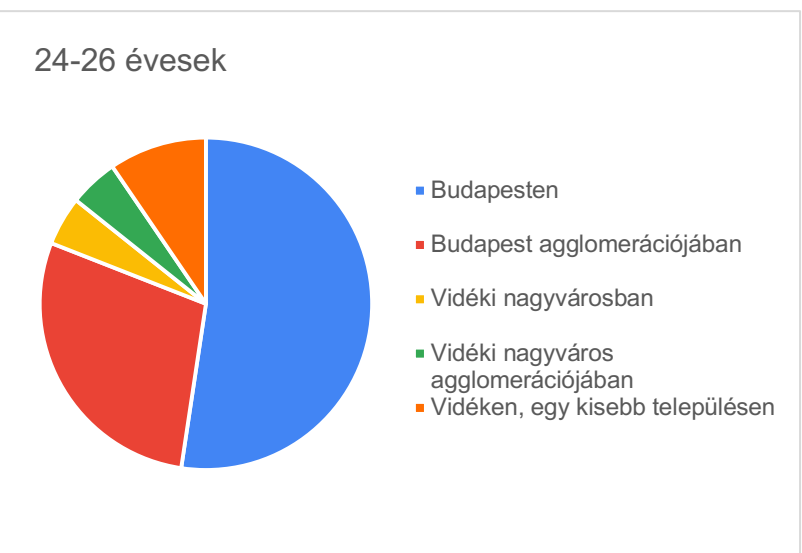
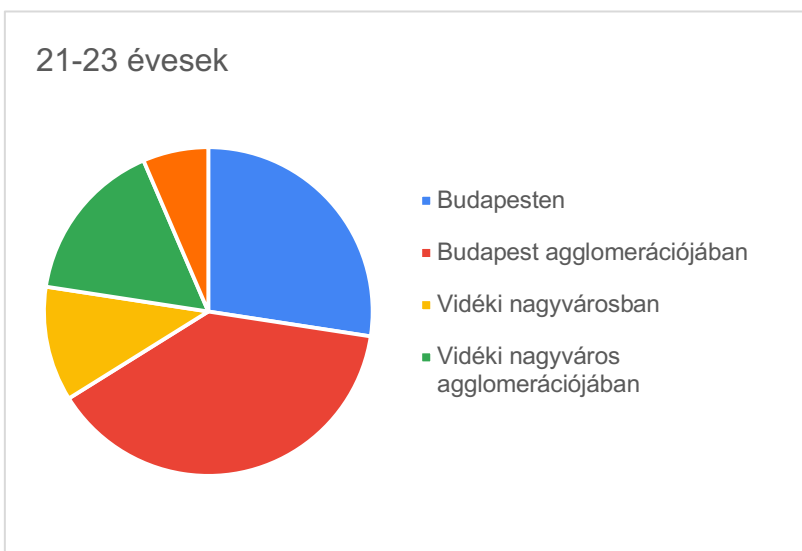
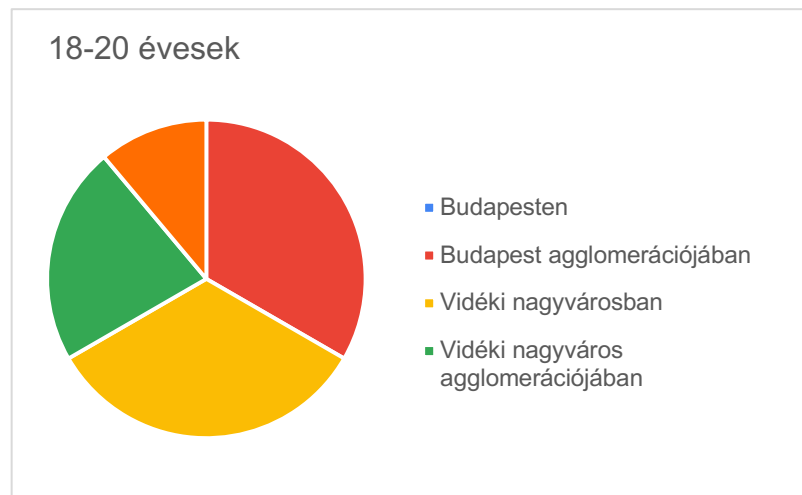
Az emberek több mint felének végezhető home-office-ban a munkája, többségük (77%) pedig szívesen dolgozna vidékről. Ezzel szemben az 57 emberből, akiknek helyhez kötött a munkája, 36-an helyezkednének el vidéken.

A co-housingra leginkább a 18-20 évesek és a 20-as évei első felében járók hajlanak, több mint a felük szívesen választaná ezt a lakhatási formát. A 26 év feletti körében már kevésbé mutat népszerűséget ez az opció.

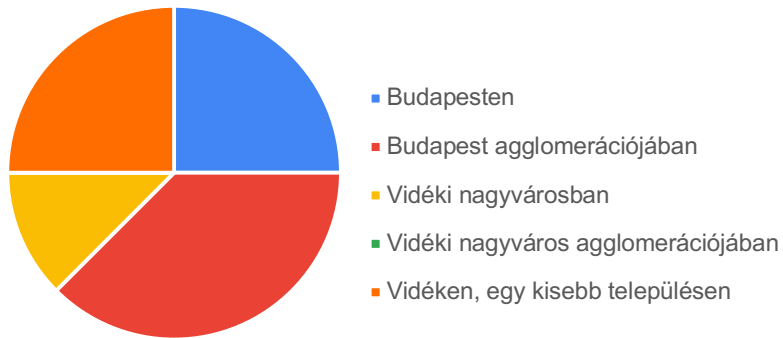
A slow-life tendenciáról az emberek nagy százaléka hallott már és érdeklő is őket a téma. Számottevő azoknak a száma is, akik nem hallottak még róla, de érdeklődnek iránta.

Érdekes megvizsgálni azt is, hogy korosztály szerint hogyan változik a jövőkép:

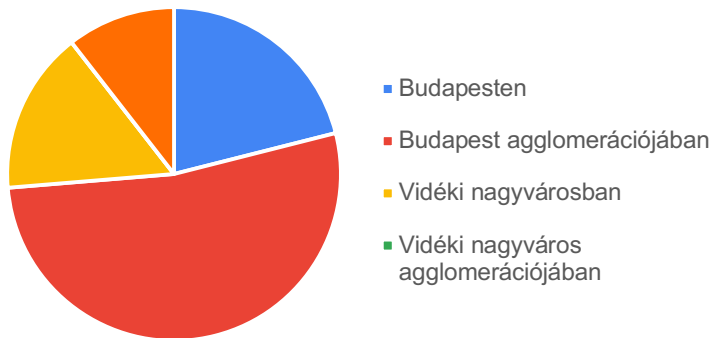
Hol képzeled el az életed 5-10 év távlatában?

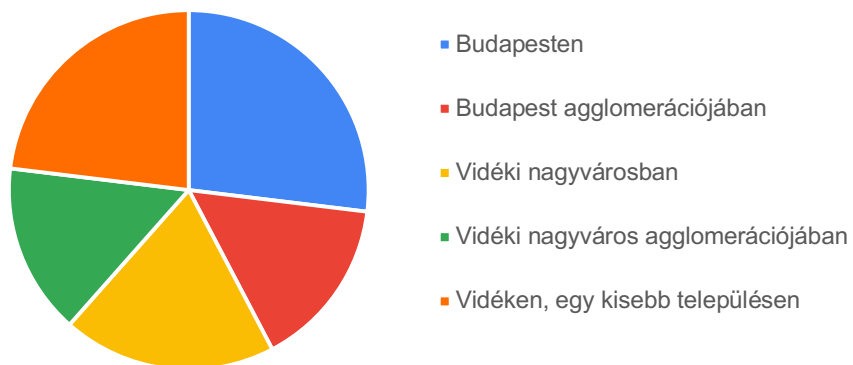
27-30 évesek

31-34 évesek

35 év felettek

Összességében elmondható, hogy a dolgozatunk realitását sok szempontból alátámasztotta a felmérés. Megbizonyosodtunk arról, hogy valóban van igény a fővárosból való kiszakadásra, bár nagyon sokan maradnának a vonzaskörzetben és az agglomerációt választanák, de nagyarányú azoknak a száma is, akik inkább vidékre vágyódnak. A vidéki ház átalakítása is egyértelműen magas százalékot mutat, sokak számára vonzónak bizonyult. A home-office egyre nagyobb elterjedése még inkább igazolja, hogy a covid egy új kaput nyitott a munka világában is, ezáltal lehetőség nyílik az ország decentralizálására. Valószínűleg a co-housing széleskörű elterjedése hazánkban még kicsit várat magára, de úgy gondoltuk, hogy terveinkkel erre a lakhatás formára is mindenképp szeretnénk opciókat kínálni. A slow-life tendencia felé való érdeklődés is biztató számunkra, és rendkívül pozitív, hogy ez egy olyan téma, ami jelenleg foglalkoztatja a fiatalokat. Ezek a visszajelzések mind megerősítették bennünk, hogy témánk valóban aktuális, valós problémákat vet fel, olyan ötletekkel és kezdeményezésekkel, melyek sokak számára imponálnak.

IV. Vidék és településfejlesztés

IV.1. Jelenlegi helyzet

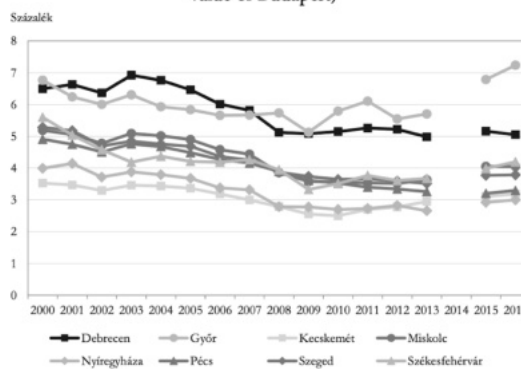
Magyarország jelenleg infrastrukturálisan, gazdaságilag és kulturálisan is nagyon centralizált, Budapest központú. Ennek történelmi múltja hosszú időkre visszatekint, de Trianon hatása alapozta meg leginkább a mostani helyzetet. Ami a gazdaságot illeti, a korábbi Magyar Királyságból a termőföld 61,4%-a, a faállomány 88%-a, a vasúthálózat 62,2%-a, a kiépített utak 64,5%-a, a nyersvas 83,1%-a, az ipartelepek 55,7%-a, a hitel- és bankintézetek 67%-a került a szomszédos országok birtokába. Pozsony, Kassa, Ungvár, Szatmárnémeti, Nagyvárad, Arad, Szabadka, Zombor – csak néhány az elcsatolt történelmi jelentőségű városaink közül, melyek a 19. században térségi központokká váltak, gazdasági, oktatási, kulturális jelentőséggel bírtak. Ezek városok egy jól kiépített szerkezet részét képezték, a lassan világvárossá váló Budapest köré épült jól integrált rendszer fontos elemei voltak. A térségi központok elcsatolásával a kiépült településhálózat csonka maradt, az akkor még felkészületlen városoknak kellett átvenni a felsorolt szerepeket, mint Makó, Sátoraljaújhely, Gyula. Az elcsatolt, szerepüket veszített városok lakói, orvosok, ügyvédek, közigazgatási szakemberek, tanárok hagyták el otthonukat önként, de sok esetben kényszerből, hogy Magyarországra meneküljenek. A közel 400 ezer ember főleg a fővárosban talált otthonra a szakmájuk miatt.

Ezt az egyenlőtlen helyzetet rontotta tovább az '50-es évek politikája, negatív hatást gyakorolva a vidéki lakosságra. A kényszerített iparosodás átalakította a lakhatási viszonyokat, a nagyobb urbanizálódó iparvárosok nagy elszívó hatást gyakoroltak. Ezen kívül a

mezőgazdasági rendszer átalakítása szintén egy negatív hatást jelentett ezen a téren: mind a termelőszövetkezetek rendszere és a beszolgáltatási kötelezettség, mind az élők munkai igény csökkenése a '70-es évek technológiai fejlődése által. Ez a változás azonban kontraszelektív volt, a népesség fiatal és szakképzett része vállalta az elköltözést a falvakból.

Az úgynevezett növekedési póluselmélet az 1950-1960-as évek Franciaországában jelent meg fővárosi dominanciájának ellensúlyozására. Ez a hozzáállás a rendszerváltás után gyűrűzött be Magyarországra, és azóta is jellemző politikai álláspont, hogy a metropolizáció ellensúlyozására és az egyenlőtlenségek mérséklésére a policentrikus településhálózat kialakítását támogassák. Vidéki nagyvárosaink és agglomerációinak fejlesztése nagy jelentőséggel bír a fővárosközpontú térszerkezet oldása, a globalizáció melletti érvényesülés, a gazdasági sikerhez szükséges kritikus tömeg elérése érdekében.

A települési gazdasági erő abszolút értéke (Budapest értékének százalékában)
Absolute value of the economic strength of settlements (as a percentage of the value of Budapest)

Ez a tendencia egész Európára jellemző: Európa területének fele vidéki karakterű, de a népesség mindössze 20%-a lakik itt. Azonban a különbségek itthon a főváros kontra második vonalbeli városok összehasonlításában nagyobb, mint az európai átlag. Az itthoni 37,2% vidéki lakhatási arány (1996) nőni kezdett az utóbbi időben tapasztalható visszaáramlásnak köszönhetően. Az igény egyértelműen nő, azonban ennek az infrastrukturális háttere jelenleg csak nagyobb (2000 fő fölötti) települések lakhatási statisztikáit érinti pozitívan.

Az európai uniós vidékfejlesztési program is ezt támogatja. Az agrikultúra fejlesztésén túl a vidéki települések versenyképessége, fenntarthatóság, a lakosság társadalmi, gazdasági integrációja is nagy szerepet játszik. 2000 és 2015 között vizsgált időszakban nyolc magyar nagyváros

II. PILLÉR: 4,145 MILLIÁRD €
(EU: 83%, HU: 17%)

Vidékfejlesztési Program

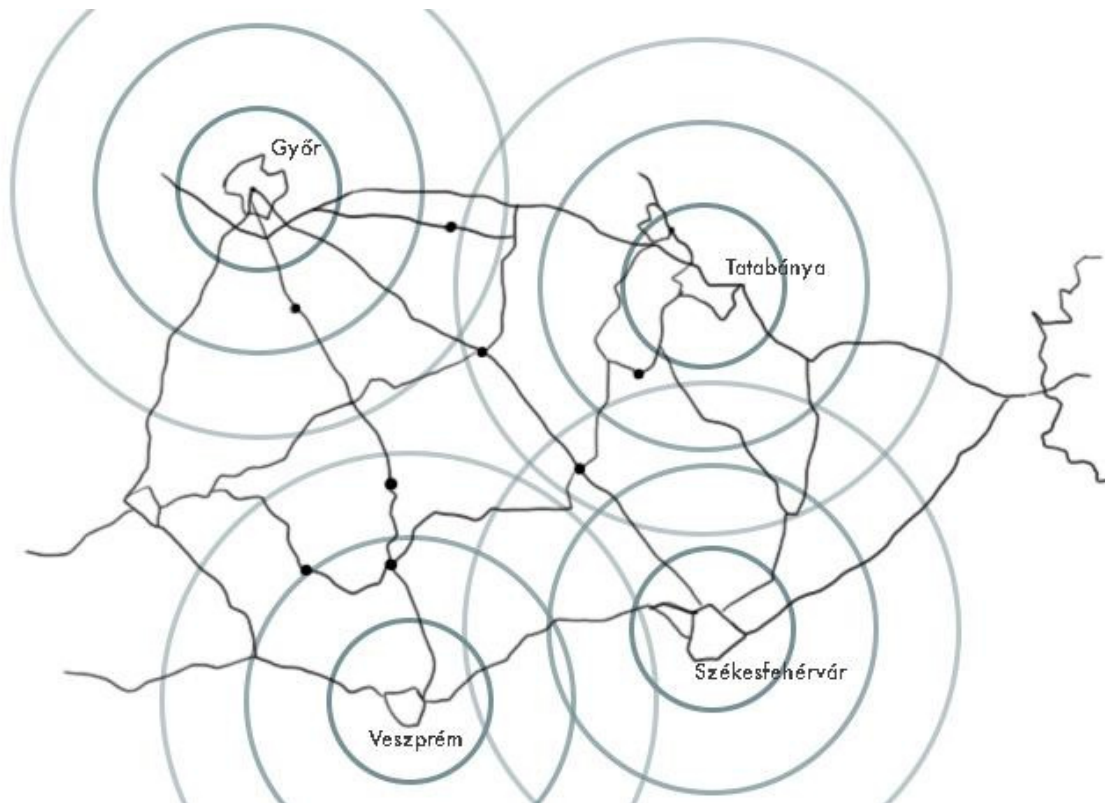
Prioritások:

1. Tudásátadás és innováció
2. Versenyképesség és életképesség fokozása
3. Élelmiszerlánc szervezése, kockázatkezelés
4. Ökoszisztémák állapotának helyreállítása
5. Erőforráshatékonyág
6. Társadalmi befogadás előmozdítása, a vidéki térségek gazdaságfejlesztése

rendszerátalakítás után a város gazdasági fejlesztésbe fogott, nyugati tőke befektetését szorgalmazva sokoldalú ipari parkot alakított ki.

Székesfehérvár a Közép-Dunántúli régió központja a GDP egyharmadát adva, Győr mellett az ország leggyorsabban fejlődő városa. Történelmileg, kulturálisan és turisztikailag jelentős központ, emellett a rendszerátalakítás utáni gazdasági válságból is gyorsan talpra állva megerősítette az iparát és gazdaságát, külföldi tőkét vonzva az országba.

Veszprém a Közép-Dunántúl történelmi és kulturális jelentőségű egyetemi városa. 1945 után kezdett iparosodni, azonban leginkább a kutatói infrastruktúra jelentős a városban. Turisztikai szempontból is meghatározó a szerepe földrajzi helyzetéből adódóan: a Balatonfelvidék lakosságának és turizmusának is fontos ellátója. A város több ágazata is munkaerőhiánnyal küzd.

A négy város által közrefogott terület a Dunántúli Középhegység domborzati viszonyai között fekszik. Jellemzően falusias jellegű terület, egy-egy kisebb várossal tarkítva, mint Pannonhalma, Zirc, Mór, Oroszlány, Várpalota vagy Pápa. A terület jelentős természeti értékei is vonzóerővel rendelkeznek. A közlekedési infrastruktúrára leginkább az autós közlekedés, valamint buszhálózat jellemző, amely a falvakat lokális központokhoz, leginkább a fent említett kisebb városokhoz köti, majd ezeket a nagyobb városokhoz. A vasúthálózat két legjellemzőbb vonala Tatabánya – Győr, valamint a Székesfehérvár – Veszprém vasútvonal, amely ezeket a

regionális vonalakat Budapesthez köti. A területet magát két-három kisebb vasútvonal szeli át a nagyobb köztes településeket érintve.

A négy megyét érintő területen átlagosan 8,8%-os a nem lakott lakások aránya, amelybe a városias területek is beletartoznak, így valószínűsíthetően ez az arány jóval magasabb a falusias jellegű vidékeken. Ez a négy megyére összesen 2011-ben ez 56817 nem lakott lakást és házat jelentett – ezeknek döntő többsége családi házas, falusias környéken van (60%), valamint szintén legnagyobb százalékuk összkomfortos vagy komfortos állapotban van.

IV. 3. Új lakhatási forma

Kutatásunk célja, hogy egy elsősorban fiatalokra koncentráló hosszú távú lakhatási formát megtervezzünk. A fent leírt tervezési terület innovációs lehetőségekben, kiaknázatlan értékekben gazdag, amely kutatásunk alapján vonzóerőként léphet fel a fókuszcsoporthoz lakhatási választása során. Az utóbbi években kimutatható tendencia, a vidékre való visszaáramlás kiváló helyszíne lehet.

A négy említett városi központ, és az ezek köré épített infrastruktúra hálózza át a területet, amely így képes lehet ellátni az ide költözők igényeit. A városok fejlődő ipari és gazdasági munkaigénye nő, azonban a szükséges szakképzett munkaerő lakhatása az infrastrukturális fejlődéssel nem feltétlenül kötött lokálisan, vagy legalábbis a távolságok lecsökkentek etéren. A digitális forradalom és a technika elterjedése mellett, a világjárvány karanténja során volt alkalmunk megtapasztalni a home office előnyeit és hátrányait. Sok cég tartja hosszútávon fenntartható megoldásnak az otthoni, vagy hibrid megoldással élve részben otthonról végezhető munkát.

Ezzel az ingázási alkalmak is csökkennek, valamint a közlekedésből adódó környezeti terhelés is. Emellett a napi ingázásnak pszichológiai és fiziológiai terhelése is van az emberi szervezetre nézve. Akár az önálló, autós közlekedés (állandó figyelem, dugók, balesetek), akár a tömegközlekedés (tömeg, késések) kifejezett stresszforrást jelentenek. Plusz az ingázás ideje is meghatározó tényező: minél több az utazással töltött idő, annál nagyobb pszichológiai terhelés. Az utóbbi években ez meghatározó tendencia lett a szuburbanizáció és az agglomerálódás felerősödésével, hiszen sokan választanak a várostól távolabbi otthont belvárosi munkahely mellett. Azoknál, akik nem tudják általuk hasznosnak ítéltelt eltölteni az ingázás idejét, növekszik a depresszió kialakulásának esélye. Ezért tartjuk fontosnak, hogy az ideális otthon megtalálása mellett legyen lehetőség az ideális munkahely és beosztás megteremtésére, mind infrastruktúra, mind térigény szempontjából.

Az újonnan beköltöző népesség kereskedelem és a szolgáltatások terén egyszerre generálja a keresletet és a kínálatot, egyfajta öfenntartó és magát fejlesztő rendszerként. Ez az ágazat már kevésbé kötött a területet közrefogó nagyvárosokhoz, mint a könnyű- és nehézipari munkák, azonban a legtöbb alkalommal személyes jelenléte kívánna meg. Így ez az ág a területet áthálózó kisebb városok fejlődését is szolgálná, ahová a falusias területekről is könnyen el lehet érni az igényeknek megfelelő intézményt.

A kulturális és szociális igények valamelyest változtak az utóbbi években. Természetesen a széles körű technikai fejlődés lehetőségei mellett is nagy igény van szociális találkozókra, koncertekre, színházra. De egyrészt már házon belül is minőségi alternatíva áll elő, valamint mind a természeti környezet (túraútvonalak, látnivalók), mind a kisebb városok településhálózata (éttermek, sport és rekreációs lehetőségek), mind a nagyobb regionális központok (kulturális események) lehetőségeket nyújtanak a kikapcsolódásra.

A tervezés során fontosnak tartottuk egy kisebb léptékben működő közösségi lakhatási lehetőség formai kialakítását is. Mi ezt rövid távon reális lehetőségnek látjuk akár pályájuk elején járó, de hosszú távon vidékre vágó fiatalok elindulásához, vagy akár olyanok számára, akik nem biztosak a hosszú távú elköteleződésben, de érdekli őket a vidéki élet, slow-life életstílus.

Ezzel a fejlődéssel a területen kialakul egy jól működő, egymásra építkező, hierarchikusan rétegzett településszerkezeti struktúra. Ezekkel a lehetőségekkel, és a folyamatosan fejlődő infrastruktúrával a fiataloknak lehetőségük nyílik egyszerre megtapasztalni a nyugodt, vidéki élet minden pozitívumát, a karrierjüket potenciáljuknak megfelelően kiaknázni és beépíteni a városi élet pozitív aspektusait az életükbe.

A falusias élet hagyományai tovább élhetnek, nem csak fizikailag – az üresen és kiaknázatlanul álló lakásállomány újjáélesztésével, vagy a kertek és környezet karbantartásával -, hanem kulturálisan is, hiszen egy újabb generáció alakíthat ki magának szokásokat a régi és az új arányos kombinációjával.

V. Lakásállomány elemzése

Tervünk arra épül, hogy a meglévő, használaton kívüli épületállomány felújításával legyen lehetőség új otthonok kialakítására.

Vizsgálatunk alapján a vidéki területek két legjellemzőbb háztípusa az oldalhatáron álló, hagyományosnak mondható parasztház, valamint a Kádár-kocka.

A négy érintett megyében található 56817 nem lakott lakás közül több, mint 34000 található családi házas, vidéki környezetben, ez a vizsgált évtizedben (2001-2011) 23%-ot nőtt, míg

általánosan a nem lakott lakások száma csak 14%-ot emelkedett. Az összes használaton kívüli épület 74,7% téglá vagy kő építésű, 13%-a vályog falú. 49,3%-a összkomfortos (= az a lakás, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és WC-vel, valamint közművesítettséggel, melegvíz-ellátással és központos fűtési móddal rendelkezik), 31,5%-a komfortos (Az a lakás, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és WC-vel, valamint közművesítettséggel, melegvíz-ellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik) állapotban van.

A meglévő lakásállomány használata a hagyományos vidéki élet hangulatának megidézésén túl, praktikus előnyökkel is bír. A hagyományos parasztházás séma tájolásával, egyszerű, geometriai és alaprajzi megoldásaival (veranda) nagyon jó alapot ad a ház hőháztartásának kialakításakor. Emellett megspórolható vele az építés során keletkező környezetszennyezési kár, mint a gyártás, szállítás és konstrukció során keletkezett károsanyag kibocsátás és az építési hulladék, és természetesen az építés ideje is.

A meglévő lakásállomány jelenlegi állapotában nem felel meg a mai energetikai és komfort elvárásoknak, ezért azokat épületszerkezettani és gépészeti eszközökkel mai igény szintre kell hozni. A házakat általánosságban kezelve, a leggyakoribb problémákra szeretnénk megoldásokat javasolni.

Elsőként a népi építészetben született parasztházakat vizsgáljuk. Ezeknek alapvető tartószerkezeti rendszere falas, anyaga vályogtégla, csömösölt vályog, földeme külső térelhatároló szerkezetként működik, általában közbenső födémként, tartószerkezetként nem alkalmas, ilyen jellegű használathoz megerősíteni szükséges. A tető egyhéjú nyeregtető, nád, vagy cserép fedéssel.

A falak jó páradiffúziós képességűek, hőtároló tömegként működnek az épületben. Viszont sajnos a talaj felől érkező nedvességet felszívják, így a nedvesedés sok esetben szerkezeti károkhoz, használati belső és esztétikai problémákhoz vezet. Erre megoldást jelenthet, ha a fal szorpciós képességet csökkentjük, megszüntetjük. A fal pórusszerkezetét kémiai módon víztisztítóvá, vízzáróvá tesszük. Ilyenkor különböző anyagokat injektálunk a falszerkezetbe.

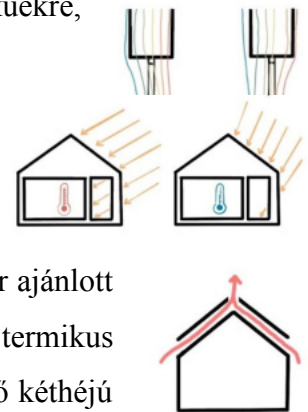

A ház termikus burkát a falak, födém és a nyílászárók adják. A nyílászárók nagy része azonban fa anyagú, korlátozott tömítésekkel mind a tok-szárny, mind a tok-fal kapcsolatok terén. Ezen elemek teljesítménye növelhető a tömítések beépítésével, felújításával. Ügyelnünk kell rá, hogy ezen burok teljesítményében ne legyenek nagy mértékű lokális eltérések. Tehát

nem feltétlenül érdemes az ablakokat lecserélni sokkal jobb értékűekre, mivel a falak teljesítménye csak korlátozottan növelhető.

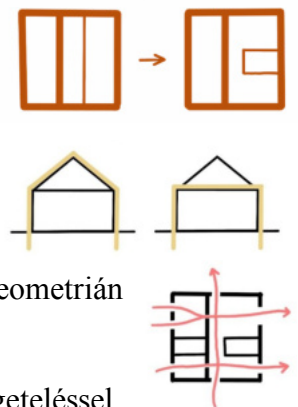
A ház alapvető előnye a tornác jelenléte, amely kedvezően hat a belső tér klímájának alakulására.

Mivel sok esetben ezen házak alapterülete nem elég nagy a mai igényeknek, azt a tetőtér beépítésével szeretnék kiegészíteni. Ilyenkor ajánlott megvizsgálni a földem szerkezetet és a tetőszerkezet állapotát. A termikus burkot pedig a földem síkjáról a héjalás alá tenni, egy átszellőztethető kéthéjű tetővé alakítva.

A Kádár házak alapvető szerkezete a vasbeton-beton, vagy a kevéslyukú/ soklyukú kisméretű téglá, kettősméretű téglá, B30-as falazóblokk. Téglá esetében a ház könnyen szerelvényezhető.

A termikus burok szintén a külső térelhatároló felületeken, földemen fut. A ház szintén nagy hőtároló tömeggel rendelkezik, ennek megőrzésére az átalakítás során vigyáznunk kell. Viszont a termikus burok növelésre szorul, így a ház hőszigetelése szükséges. A nyílászárók szerkezete szintén fa, ezért azok cseréje, javítása javasolt a hővesztés elkerülése érdekében. Valamint a nyílászárók geometrián belüli jó elhelyezésével a lakás ventilációja is optimalizálható.

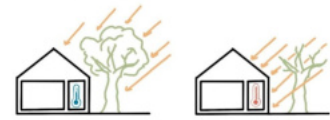
A legtöbb esetben a Kádár házak sem rendelkeznek megfelelő vízszigeteléssel, így az utólag megoldandó. Hasonlóan a parasztházhoz itt is lehet vegyi falszigetelést alkalmazni, de mivel ezen falszerkezetek heterogének, így lehet mechanikai eljárást is választani. Ez lehet szakaszos falkibontás, szakaszos átfűrészelés, vagy akár egy acéllemez beütése. Utóbbi csak 50 cm-es falvastagságig működik, de ez a házak esetében nem jelent problémát.

A sátoztetős kialakítás miatt a tetőtér beépítése nem lehetséges, vagy csak korlátozott mértékben.

Mindkét ház esetében törekednünk kell a defenzív energiakezelésre, hogy az alakításokkal az energiavesztés és energianyereség kiegyenlítse egymást.

Ennek elérése érdekében javasolt megújuló energiaforrások használata. A napelem könnyen szerelhető, és egyre megfizethetőbb. Magyarország egész területe kiválóan alkalmas talajszondák telepítésére, amelyek nem csak a fűtésben, de a hűtésben is nagy szerepet játszhatnak.

Érdeemes kihasználni a növények telepítési lehetőségéből származó előnyt is, hiszen a ház körbeültetésével kedvező mikroklíma alakítható ki.

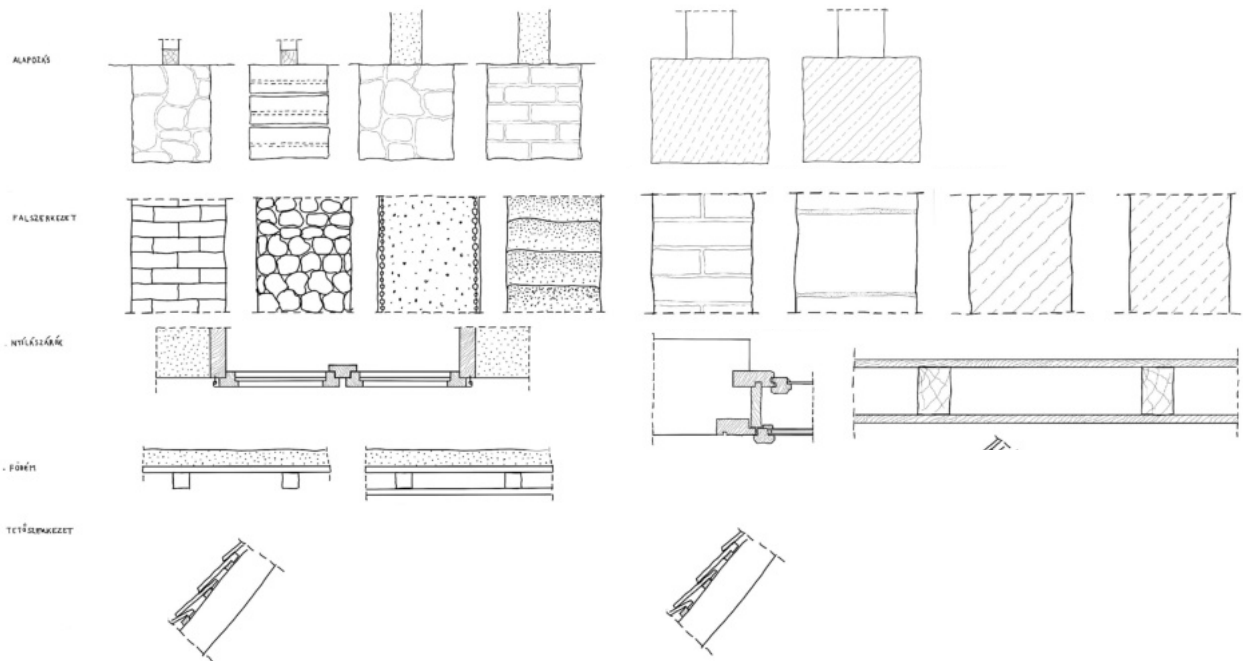
A napterek -pufferterek- beépítésével, pedig növelhető a ház természetes hővisszanyerése.

A két háztípus szerkezeti felépítése:

parasztház

Kádár kocka

VI. Fenntarthatóság

A mintaházaink elkészítésében nagy szerepet játszott a fenntarthatóság és a környezetvédelem – a házak kialakításában és a vidékre költözés népszerűsítésében is fontos szempontként szerepelt.

Alapjában véve ez az egyik oka annak, hogy a meglévő lakásállományt használtuk fel a tervünkhöz. Így egyrészt redukálódna az üresen álló házak száma és azáltal, hogy ismét lakhatóvá tennénk ezeket az épületeket, egyfajta újrahasznosítást érnének el az építészetben. Másrészt elkerülnénk a bontás okozta törmelékeket, és nagy mértékben csökkenne az építési hulladék is, amely egy teljesen új ház esetében többszörös lenne.

Szintén a környezetvédelem jegyében a lokális gondolkodás fontos eleme az eszköztárnak, lokális anyagok használatával elkerülhető a szállítási költségek nagy része, valamint

rendelkezésre áll helyi hagyományokra támaszkodó szaktudás, amely segítségével a ház a közösség által épülhet fel.

Alapvető problémának tartottuk, hogy általában a házak csak egyetlen életszakaszhoz illeszkednek, a benne lakók változó igényeihez nehezen alakíthatóak. Sokkal fenntarthatóbb lenne, ha egyszerűen változtatható alaprajzot hoznánk létre, így egy-egy háztartásnak nem kellene folyamatosan költöznie, akár hosszú évtizedekre letelepedhetnének egy adott helyen.

A házak kialakításán kívül maga az életmódváltás, amit a vidéki élet hoz magával, szintén a fenntarthatóságot és környezetvédelmet erősíti. Az önfenntartás talán egy kicsit idealizáltnak tűnhet, de a klímaváltozás elleni küzdelem miatt egyre nagyobb réteg mutat érdeklődést iránta. Mindenképp egy olyan lehetőséget kínál, amellyel akár nullára csökkenthetjük ökológiai lábnyomunkat.

A vidékre költözéssel gyakran együtt jár az otthonról végzett munka, amely a közlekedésből adódó környezetterhelést, illetve az irodaházak energiafelhasználását egyaránt csökkenti. Összességében ez költségek szempontjából a cégeknek és az egyéneknek is kedvező munkavégzési forma, a vállalatok a rezsit, a dolgozók pedig benzinpénzt takaríthatnak meg vele. A hibrid munkavégzés is hatékony lehet ilyen téren, heti 2-3 home office is nagyban hozzájárulhat ezeknek a dolgoknak a csökkentéséhez.

Fenntarthatóság szempontjából a co-housing lakhatási forma is előnyösen működhet. Magyarországon még kevésbé elterjedt, hogy néhány barát, ismerős egy házba költözzön, de már vannak rá törekvések. Rendkívül költséghatékony, illetve motiváló egy ilyen közösségben élni.

Mindezek ellenére tisztában vagyunk azzal, hogy ezek a tendenciák nem általánosíthatóak, nem az a célunk, hogy az összes fiatal költözzön vidékre egy családi házba nagy kerttel, mert ez beépítettség és helykihasználás szempontjából egyáltalán nem lenne előnyös. Ötleteinkkel csak egy érdeklődő réteget céloznánk meg, akiknek lehetőségeket kínálnánk a vidéki lakhatásra, ezzel egy átmeneti lakhatási réteget hozva létre; a panelek és társasházak meglétének továbbra is nagy jelentőséget tulajdonítunk.

VII. Modularitás és hosszú távú használat

VII.1. Az adaptálhatóság jelentősége

Úgy gondoljuk, hogy a nagyvárosi lakhatással szemben a lakásállomány diverzitása és a mobilitás lehetőségeinek szélesítése helyett, a vidéki lakhatásnál egy családi ház hosszú távú használatába érdemes többet fektetni. Egy családi háznál mind a távolabbi környezet, mind a

közvetlen környezet nagy szerepet játszik, és a szolgáltatások távolsága miatt felértékelődik egy-egy ideális hely és otthon.

Ezért tartjuk fontosnak egy rugalmasabb koncepció kialakítását, amely képes lekövetni egy család életútján át tartó változó igényeit. Egy fiatal vidékre költöző párnak, egy vagy több gyermekes családoknak, idősebb pároknak mind-mind másra van igényük. De nem csak a kor, az életvitel is más-más helyzeteket idézhetnek elő: ilyen tényező lehet a home office térigénye, a család szociális szokásai, a gyerekek változó korával fellépő szeparáltabb helyigény, vagy a felnövő gyermekek kirepülésével felszabaduló tér kihasználása.

Ennek a mentalitásnak az első lépéseként úgynevezett alapegységeket hoztunk létre a két leggyakoribb háztípus korszerűsítésével és átalakításával. Az alapegységben kialakítottunk egy funkcionális blokkot, ahol a gépészet és a tartószerkezeti mag kap helyet. Ezeket a magokat a lehetőségekhez mérten flexibilis alaprajz fogja körbe, és a bővítések is ehhez tudnak csatlakozni.

VII.2. Modularitás

A modularitás, mint tervezési eszköz rengeteg változtatott a lakhatási kultúránkon. Elképzelhető, hogy a jövőben BIM tervezéssel, előregyártási technikával otthonaink dinamikus rendszerekké képesek alakulni, akár évről évre, hónapról hónapra tudnak gyarapodni vagy redukálódni.

Mi ennek egy általunk jelenleg reálisnak tartott mértékét szerettük volna megtervezni, egy olyan rendszert, amely képes a meglévő lakásállományhoz csatlakozni, mai igényeknek megfelelően azt átalakítani, és a használók néhány évre való előrelátásával egy flexibilis, hosszú távon használható szisztémát létrehozni.

Az alapegységen túl példákon keresztül szerettük volna szemléltetni a házakban rejlő lehetőségeket, ezek kapcsán párokra, két szülő - egy gyerek, két szülő – két gyerek, két szülő – három gyermekes családokra, valamint egy közösségi lakhatási forma opciókra koncentráltunk. De természetesen számtalan más lehetőség is elképzelhető.

VIII. Verziók elemzése

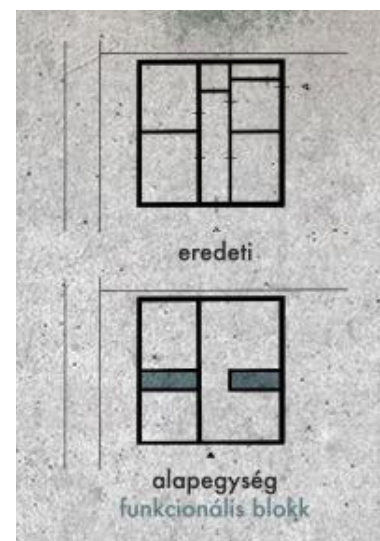
Az építészeti formavilág kialakítása során nem volt célunk, hogy a bővítéseket teljesen homogén designnal kapcsoljuk a meglévő épületekhez. Szerettük volna egyértelműen jelezni, hogy ezek a házak új életet kapnak, átalakulnak és fejlődnek a bennük lakók igényei szerint. A hangulat kialakítását a lakók feladatának gondoltuk, hogy ily módon is sajátjuknak érezzük az otthonukat. „Inspirációs katalógusunk” oldalain igyekeztünk ötleteket adni az általunk preferált

belső- és külsőépítészeti designra, ezeket lehetőleg lokális vagy regionális forrásból beszerezve. Valamint a homlokzati kialakítás során egyértelműen javasoljuk a falu- és utcaképbe való illesztés figyelembevételét, még ha a szabályozások (pl.: védett ófalu státusz) ezt nem mondják ki egyértelműen.

VIII. 1. Kádár-kocka

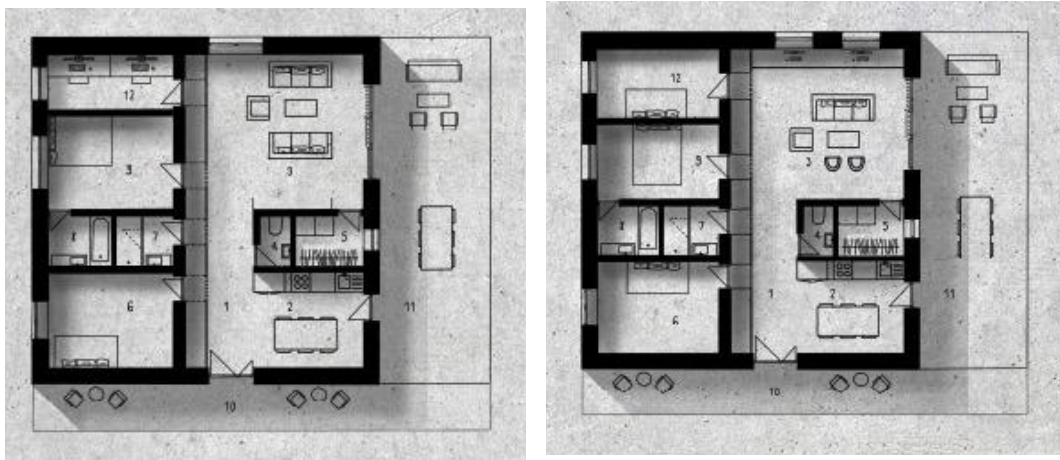
Az alapegységünk az általánosan bevett 10x10 méteres alapterületű családi ház típusban kerül kialakításra. A ház szinte közepén húzódó főfal adja a tartószerkezeti alapot, majd az erre merőlegesen húzódó funkcionális blokk falai adják a merevítést.

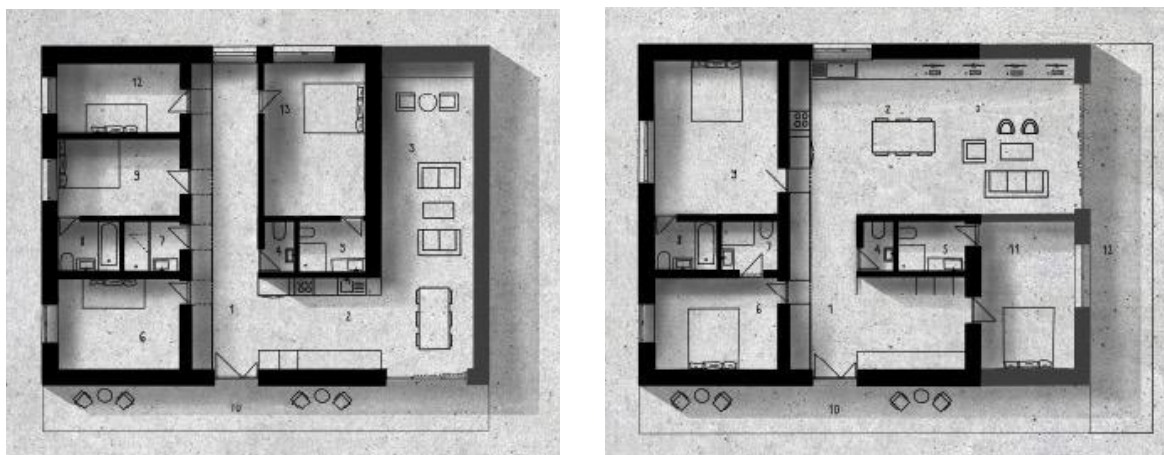
Az általunk felvázolt első alaprajzi elrendezést egy otthonról dolgozó pár igényeinek megfelelően alakítottuk ki. De ugyanez az alapterület képes felvenni két szülő és egy gyermek, valamint két szülő és két gyermek igényeit is. Ezekben a verziókban a főfal választja el privát tereket a közösségi terektől. Ezen a területen három szoba, 2 kis fürdőszoba kényelmesen

kialakítható. A főfal hosszán 60 cm mély tárolóegységeket alakítottunk ki, amelyeket csak az ajtók áttörései szakítanak meg. A megmaradt teret egy funkcionális blokk osztja ketté, amelyhez egyik oldalról a konyha gépészete tapad, mellette ebédlő kap helyet. A tér másik fele a nappali tér, amelynek megnyitása van a terasz és a kert felé.

A terasz területe nyújt alapot a bővítésekhez, így kialakítható például egy három gyerekes család otthona. Egy plusz szoba tud csatlakozni a funkcionális blokkhoz, így bővülő közösségi terek cirkulációja is megmarad, mégis tagolódva értelmezhetővé válik a nagy tér. Ebédlő, nappali, munkatér tud differenciálódni, amelyek különböző mértékben nyitnak a kert felé.

Ugyanilyen mértékű növekedéssel kialakítható egy közösségi lakótér is, három privát szobával. Ebben verzióban a közösségi terek, konyha, fürdő, mosókonyha és tárolók közösen lesznek használhatóak.

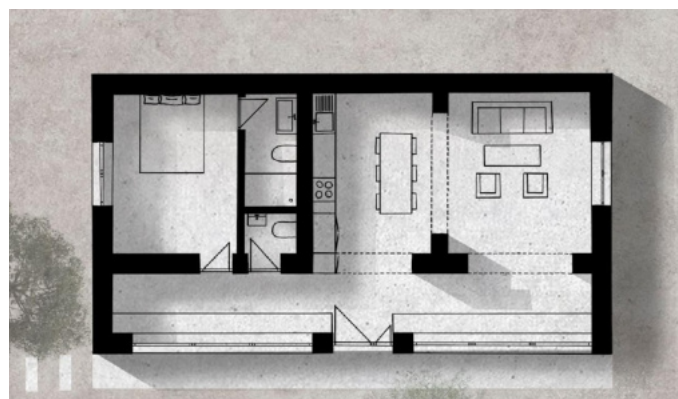
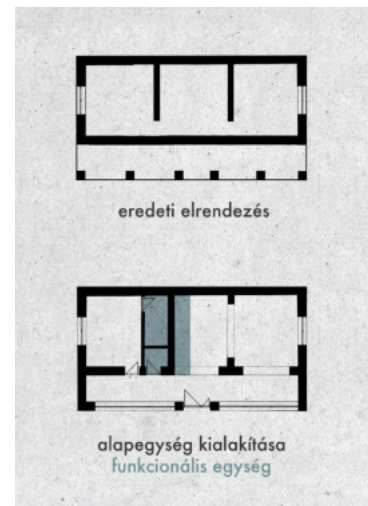

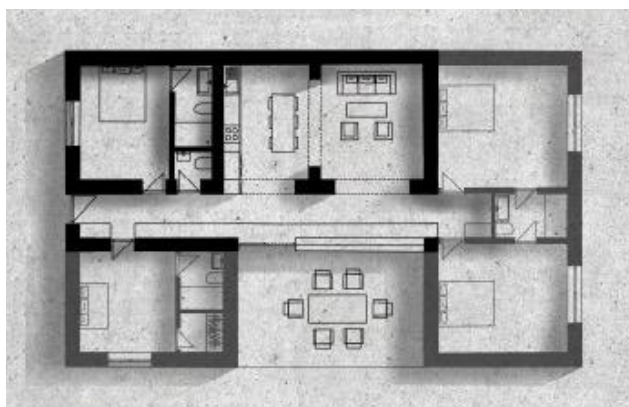
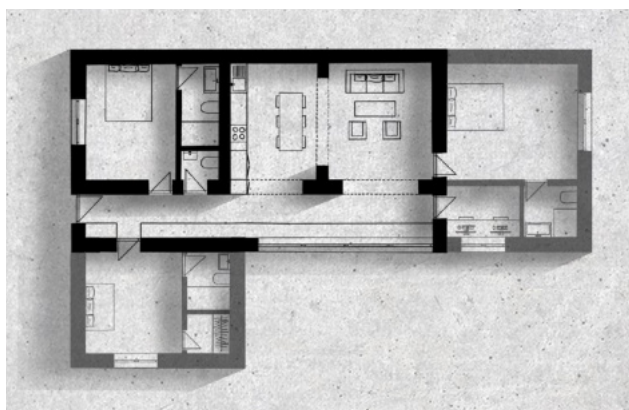
VIII.2. Parasztház

A magyar vidéken hagyományosnak mondható háromosztatú, oldalhatáron álló háztípus átalakításával, verandájának beépítésével alakítottuk ki az alapegységünket. A tartószerkezetet a funkcionális blokk falai, valamint az áthidalásokkal téri szempontból pilléresített főfal adja. A veranda beépítését üvegezve képzeltük el a fény és a kerttel való közvetlenebb kapcsolat miatt.

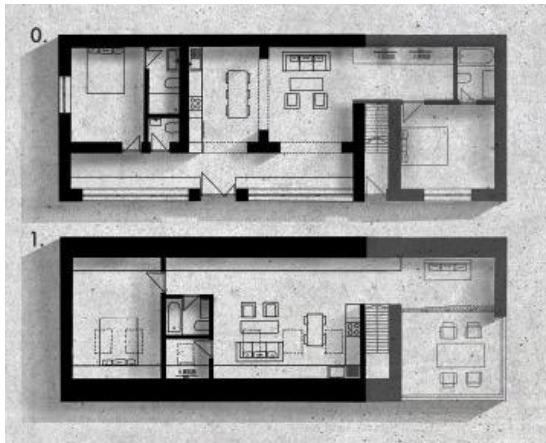
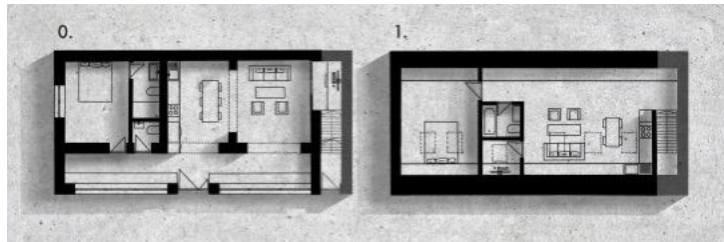
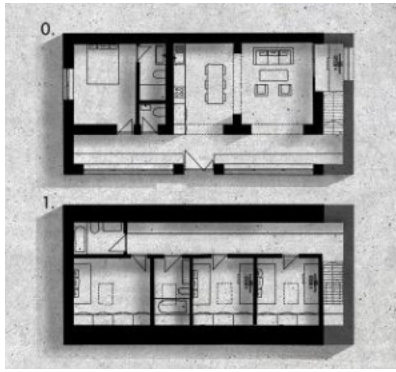
Az alapegység berendezési sémáját egy pár igényeinek megfelelően alakítottuk ki. A megnyitását a veranda közepéről képzeltük el, innen rögtön a közlekedő előtérbe jutva. Az üvegezett verandafal mentén derékmagasságig beépített tárolószekrényt képzeltünk el, amelyből munkasarkok választhatók le, ezzel folyamatos kihasználtságot biztosítva a bővítések miatt praktikus térnek.

Az alapegységekhez való egyszerű blokkok hozzátoldásával plusz lakószobákat, dolgozószobát, közösségi teret nyerhetünk. Az alábbi változatokban egészen két szülő és három gyermek igényeinek fedezésére is van lehetőség a földszinti bővítések terén. Ezek a szobák közvetlen kertkapcsolattal rendelkeznek, a közösségi terek növelése pedig a szobák által közrezárt, teraszosított térben képzelhető el.

Az alapegység növelése elképzelhető a tetőtér beépítésével. Ilyenkor egy lépcsőblokk tud csatlakozni az egység végéhez. A tetőtér alkalmas három lakószoba és egy fürdőszoba kialakítására. Ugyanígy kialakítható a lépcsőblokk külső megnyitásával egy szeparált lakás, akár 2-3 generáció együttlakására, akár mint közösségi lakhatási forma. Ez a verzió is bővíthető még egy plusz blokkal, például az alsó szinten egy szobával, a felső szinten terasszal növelhető a lakások területe.

IX. Konklúzió

Tervünk célja a slow living tendencia támogatása a kortárs magyar realitás keretei között. Esélyt szeretnénk volna adni magunknak és a tágabb korosztályunknak egy olyan alternatíva meglátására, vizsgálatára, amely hosszú távú, egészséges, fenntartható és kiegyensúlyozott életminőséget tud biztosítani. Fel szeretnénk ébreszteni a magyar vidéki élet hagyományait és kulturális értékeit, és újraértelmezni azokat mai igényeknek megfelelően. Felújításban, átalakításban, hagyományos építészet újraértelmezésében, lokális anyaghasználatban gondolkodva igyekeztük társítani az építészeti gyakorlatot a slow-life életstílusbeli és morális eszméivel.

Mi szívesen élnénk így. Reméljük, más is.

X. Források

Molnár Ernő, Dézsi Gyula, Lengyel István Máté, Kozma Gábor – Vidéki nagyvárosaink gazdaságának összehasonlító elemzése

N. Mihály, N. Komáromi, E. Bruder: Demographic and socio-psychological effects in judging the standard of living

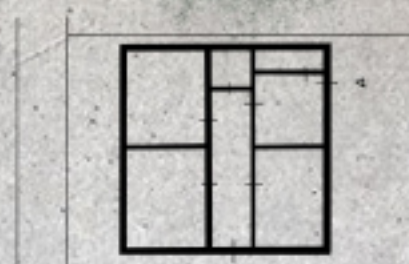
Győr megyei jogú városának gazdasági programja 2020-2025

<https://www.veszprem.hu>

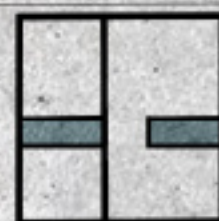
http://www.elsovilaghaboru.com/tortenete/cikk/trianon_trauma_iii

<https://forbes.hu/uzlet/2019-foglalkoztatottsag-gki/>

<https://epiteszforum.hu/megeri-e-egy-kadar-kocka-felujitasa-kornyezeti-szemponbol>

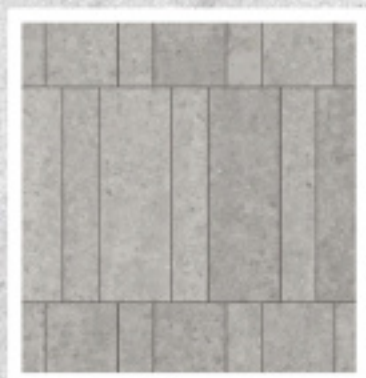
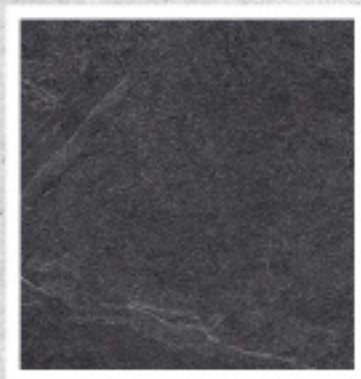
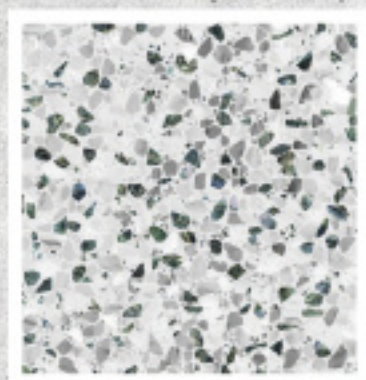
eredeti

alapegység
funkcionális blokk

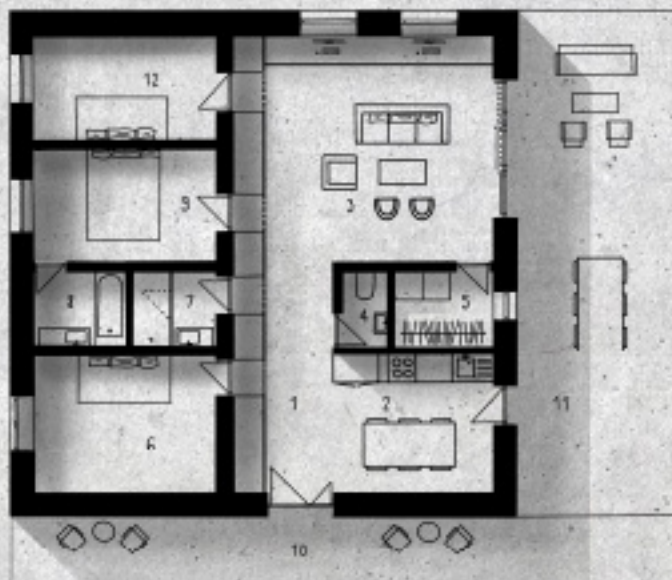
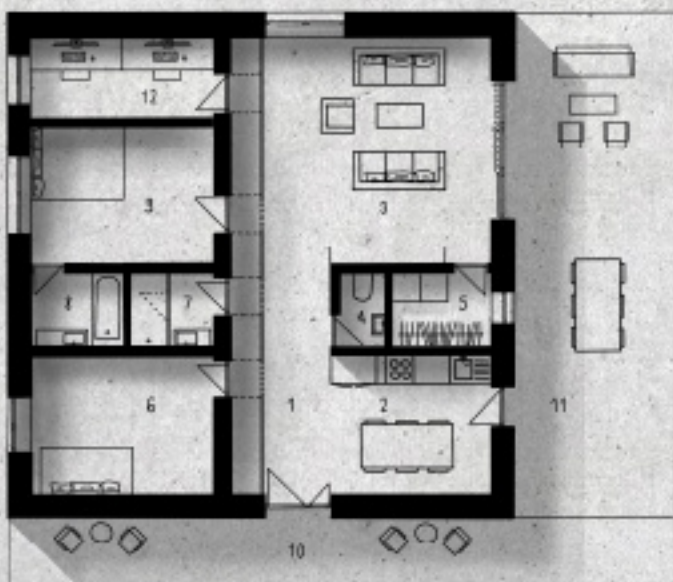
Kádár kocka

A '60-as, '70-es, '80-as évek háztípusából kialakított alapegység 10x10 méter alapterületű, körbeépíthető funkcionális blokkal rendelkező egység. Első változata például egy pár igényeit tökéletesen fedezi, és teret hagy az átalakításra.

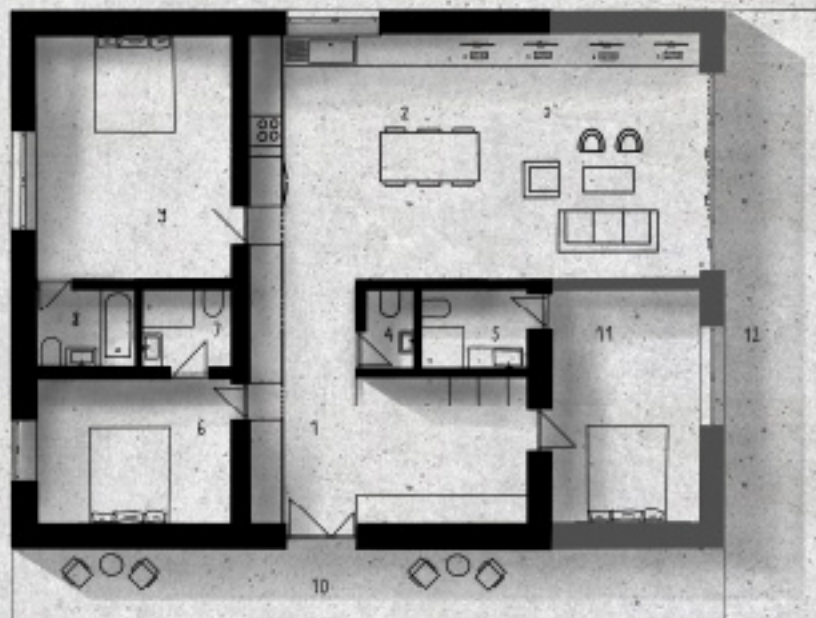
Az alapegység újraosztásával,
minimális átalakításával a ház képes
2+1 és 2+2 személyes családot is ellátni.
A közösségi terekben fellépő új
igényeket a tearsz tudja kiegészíteni.

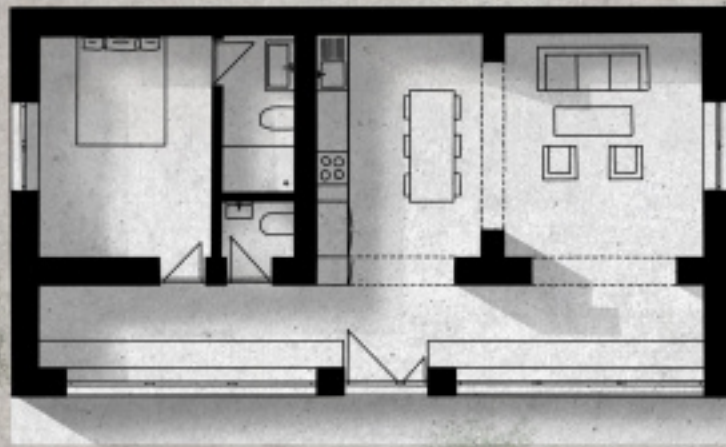

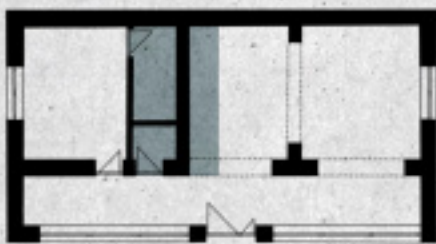
Az alapegység bővítésével a ház nagyobb családoknak, vagy akár közösségi lakhatási formaként több fiatalnak is otthont adhat.

A korábbi verziókban szereplő terasztér beépítésével a lakóterek közvetlenebb kertkapcsolatot kaphatnak, vagy a terasz is terjeszkedhet az udvar felé.

eredeti elrendezés

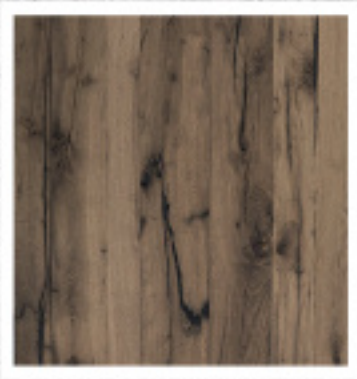

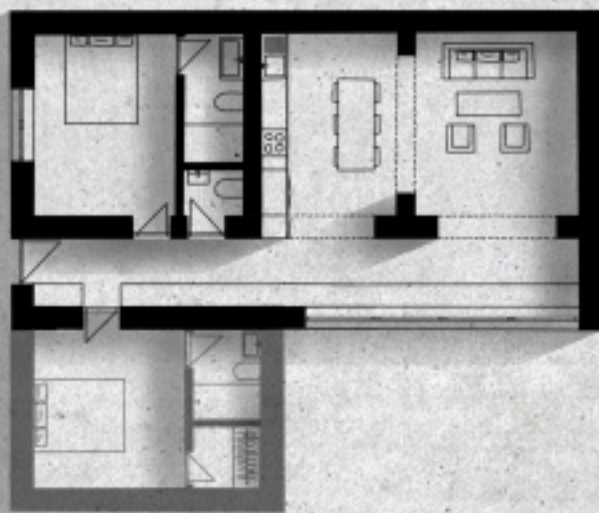
alapegység kialakítása
funkcionális egység

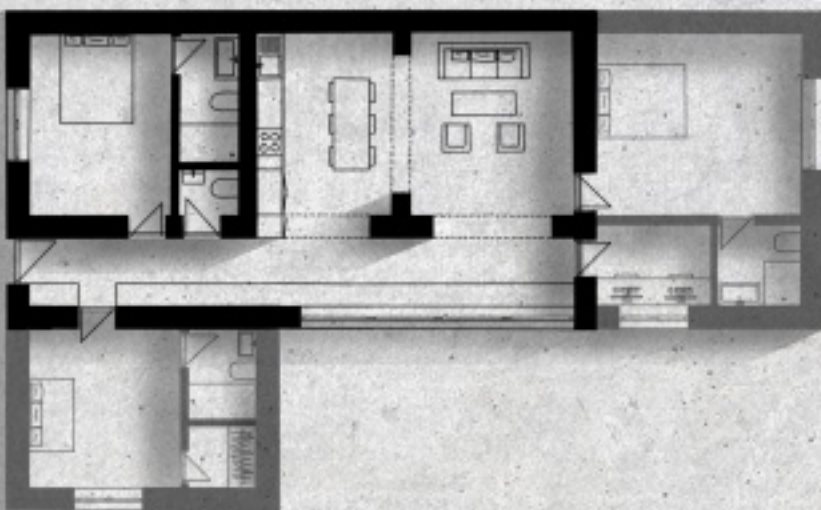
Parasztház

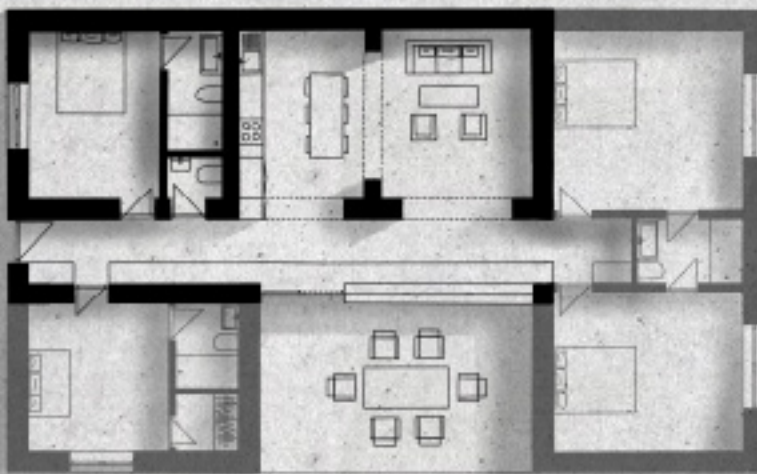
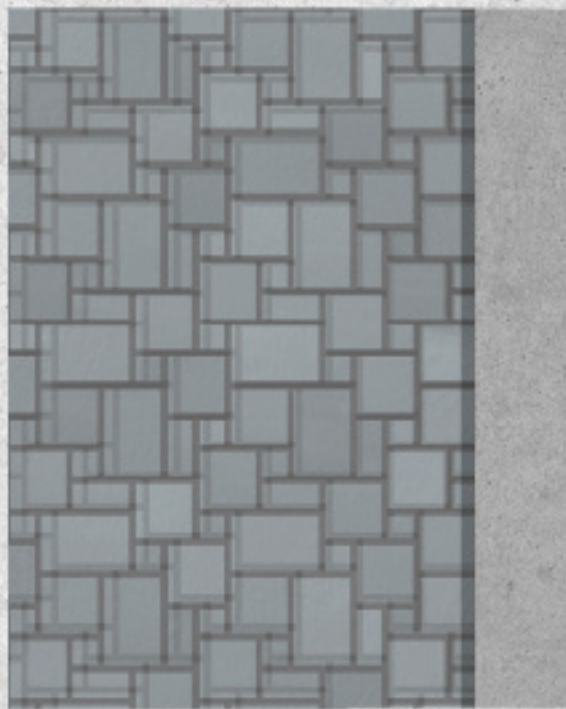
A hagyományosnak mondható háztípus átalakításával és a veranda beépítésével hoztuk létre az alapegységünket. A funkcionális blokk választja el a lakótereket és a közösségi tereket. A közlekedő terek adnak lehetőséget a kényelmes és egyszerű bővítésre, de ezeknek a tereknek a folyamatos kihasználására igyekeztünk alternatívát adni tárolókkal és dolgozósarokkal.

Az alapegységhez való egyszerű blokkok hozzátoldásával plusz lakószobákat, dolgozószobákat, közösségi tereket nyerhetünk. A megjelenített verziók egy illetve két gyermekes családnak tud otthont adni.

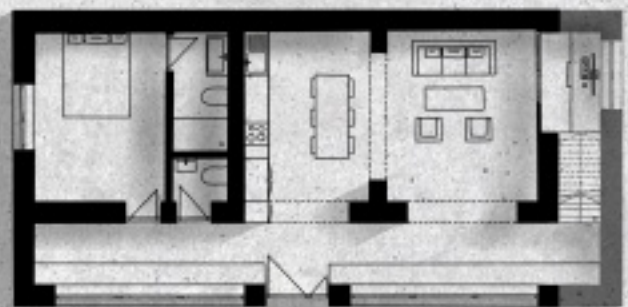
Nagyobb létszámú családok számára van lehetőség földszintes, valamint emeletes beépítés kialakítására is

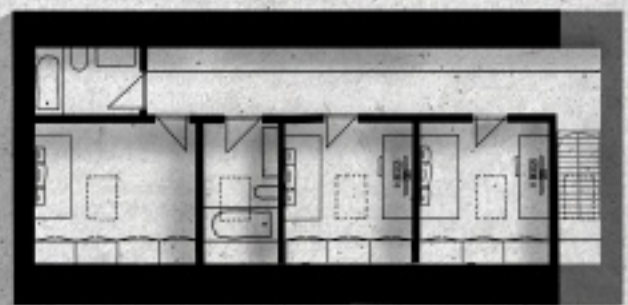
A különböző beépítési változatok különböző életmódú családoknak más-más előnyökkel járnak, mint a külső átmeneti.tér vagy gyerekek külön felső szintje.

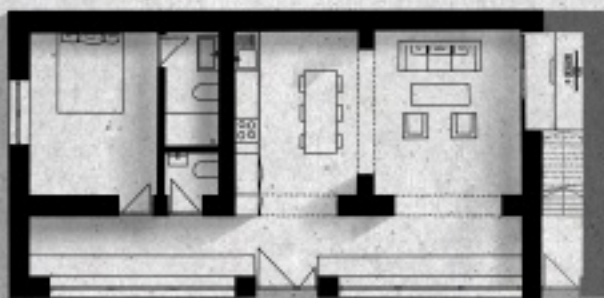
0.

1.

0.

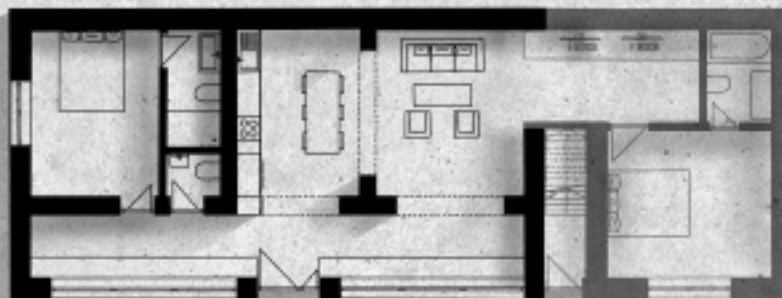
1.

Az emeleti beépítéssel felszabaduló tér akár a későbbiekben is átalakítható külön bejáratú lakássá.

Akár a 2-3 generációs lakhatás ideizálásaként, akár mint közösségi lakhatási forma fiatalok számára. A lakóterek teljes körű kihasználása miatt plusz elemek is csatolhatóak a házhoz: a földszinhez plusz szoba, a tetőtérhez fedett-nyitott tér.

0.

1.

Re:vidék

Slow living tendencia, a kortárs magyar realitás keretei között

Kísérleti moduláris építészet

Czap Timea - Faur Csenge - Szalai Csenge
Dankó Zsófia DLA
BME Lakóépítészeti Tanszék, TDK 2021.

HELYSZÍN

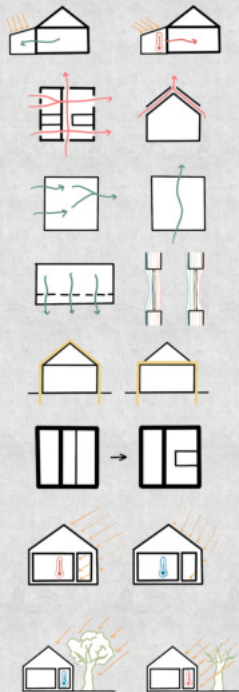
CÉLCSOPORT

- friss diplomások
- pályakezdők
- fiatal párok
- kisgyermekesek
- nagycsaládok

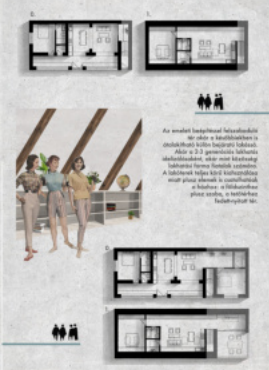
ÉRDEKLŐDÉS

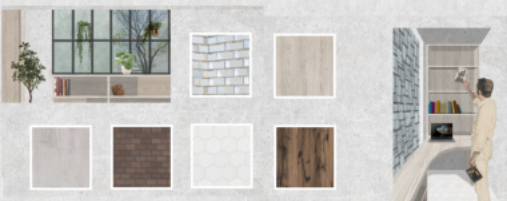
TOOLKIT

PARASZTHÁZ

ANYAGHASZNÁLAT

KÁDÁR KOCKA

